

Impressie bijeenkomst toekomst basisonderwijs Trynwâlden

Status: Impressie van de bijeenkomst en tussenstand proces

Locatie: Stania State, Oentsjerk

Datum: Dinsdag 19 mei 2026

Inleiding

Op dinsdag 19 mei 2026 vond in Stania State in Oentsjerk een bijpraatmoment plaats over de toekomst van het basisonderwijs in de Trynwâlden. We hebben met elkaar besproken wat er sinds de vorige bijeenkomst (in april 2025) is gebeurd, waar het proces nu staat en welke stappen de komende periode nodig zijn.

De bijeenkomst had het karakter van een open gedachtenwisseling met de bestuurders. Jan Boomsma namens Adenium, Rijk van Ommeren namens Oarsprong en Doeke Fokkema namens de gemeente Tytsjerksteradiel hebben de aanwezigen bijgepraat over de stand van zaken rond de verkenning in Gytsjerk, de relatie met de actualisatie van het Integraal Huisvestingsplan, de verbinding met het onderwerp maatschappelijk vastgoed en de manier waarop het vervolgproces wordt georganiseerd. Ook is besproken hoe de omgeving tijdens het proces wordt geïnformeerd en betrokken.

Impressie van het bijpraatmoment op 19 mei in Stania State.

Kern van de bijeenkomst

De belangrijkste conclusie is dat het proces nu een belangrijke nieuwe fase ingaat. De verkenning in Gytsjerk heeft laten zien dat er draagvlak is om toe te werken naar één samenwerkingsschool. Daarmee verschuift de aandacht van verkennen naar organiseren, uitwerken en besluitvorming voorbereiden.

Tegelijkertijd is duidelijk dat de onderwijsinhoudelijke ontwikkeling en het huisvestingsvraagstuk niet los van elkaar staan. De uitwerking van een samenwerkingsschool vraagt om inhoudelijke keuzes over bestuur, onderwijsconcept en identiteit. De huisvesting vraagt om ruimtelijke keuzes over o.a. de locatie, het gebouw, verkeersveiligheid, de maatschappelijke partners, planning, procedures en financiering. Beide sporen moeten parallel lopen en goed op elkaar blijven aansluiten.

Daarbij is de bredere context van maatschappelijk vastgoed in de Trynwâlden belangrijker geworden. De werkgroep maatschappelijk vastgoed heeft vanuit de dorpen een visie ontwikkeld en deze bij de gemeente neergelegd met het verzoek om regie te nemen. De aanwezigen zien daarin een kans om het scholentraject en de bredere voorzieningenopgave elkaar te laten versterken, zolang dit niet leidt tot vertraging of verlies van focus.

Verkenning Gytsjerk: van draagvlak naar onderzoeksfase

De verkenning in Gytsjerk is in opdracht van beide schoolbesturen uitgevoerd door Sake Saakstra. Hij heeft onderzocht welke mogelijkheden er zijn om te komen tot een samenwerkingsschool en of daar draagvlak voor bestaat. Uit de verkenning komt naar voren dat er binnen de betrokken schoolbesturen, teams en MR-en inderdaad draagvlak is om deze stap verder te onderzoeken en uit te werken.

De schoolbestuurders hebben tijdens de bijeenkomst toegelicht dat er nog geen formeel besluit ligt over de samenwerkingsschool, maar dat de verkenningsfase wel is afgerond. De volgende stap is het starten van de onderzoeksfase. Daarbij wordt voor de zomervakantie duidelijkheid gegeven over een belangrijk bestuurlijk punt: onder welk bevoegd gezag de nieuwe samenwerkingsschool komt te vallen.

Na de zomer wordt het vervolg langs drie ontwikkelijnen opgepakt:

1. Een gezamenlijke visie op onderwijs. Daarbij moeten de sterke kanten van beide huidige scholen en onderwijsconcepten, zoals Dalton en Fierkracht, herkenbaar worden meegenomen.
2. De gezamenlijke identiteit van de nieuwe school, waarbij zowel de openbare als de christelijke identiteit zorgvuldig een plek krijgen.
3. De formele stappen richting besluitvorming voorbereid, waaronder de stappen die horen bij een fusieproces.

Vanuit de aanwezigen is benadrukt dat deze uitwerking niet alleen zorgvuldig moet zijn voor Gytsjerk, maar ook steeds geplaatst moet worden in het bredere perspectief van het basisonderwijs in de Trynwâlden. Daarbij werd gewezen op de vergelijkbare opgave die straks nodig is in de omgeving van Oentsjerk. De schoolbestuurders gaven aan dat zij dit bredere perspectief zeker meenemen in hun afwegingen. Gytsjerk is daarmee geen losstaand project, maar de eerste concrete stap binnen de grotere ontwikkeling rond het toekomstbestendig basisonderwijs. Het is een lerend proces.

Huisvesting en IHP: onderwijs en gebouw als parallele sporen

Het Integraal Huisvestingsplan (IHP) is een belangrijk kader voor de verdere uitwerking. De gemeente en de schoolbesturen moeten hierin samen optrekken. Het IHP vraagt om afwegingen op basis van de staat van de huidige gebouwen, de prognoses van leerlingenaantallen en de vraag welke voorzieningen nodig zijn voor toekomstbestendig onderwijs.

Tijdens de bijeenkomst is door de gemeente benoemd dat kinderopvang en andere maatschappelijke partners in de toekomst nadrukkelijker dan nu onderdeel zullen zijn van het huisvestingsvraagstuk. Onderwijs en opvang zijn steeds vaker in samenhang georganiseerd en moderne onderwijsvoorzieningen vragen om gebouwen die breder inzetbaar zijn dan alleen voor schoolgebruik.

Tegelijkertijd werd duidelijk dat het huisvestingstraject een eigen planning en dynamiek kent. Het ontwikkelen van een nieuw gebouw vraagt tijd. Als indicatie werd genoemd dat rekening moet worden gehouden met ongeveer vier jaar: circa twee jaar voor besluitvorming en voorbereiding en circa twee jaar voor de bouw. Procedures, planvorming en besluitvorming kosten tijd. Versnelling is alleen mogelijk wanneer aan de voorkant helder is welke partners nodig zijn, welke bijdrage zij leveren en hoe de besluitvorming wordt georganiseerd.

Feitelijk zijn er twee parallele trajecten: de onderwijskant en de gebouwenkant. Wanneer deze trajecten goed op elkaar aansluiten, kan het proces voortvarend verlopen. Wanneer ze uit elkaar gaan lopen, ontstaat het risico op vertraging. Daarom is het belangrijk dat onderwijs, huisvesting en maatschappelijk vastgoed vanaf het begin in samenhang worden georganiseerd.

Maatschappelijk vastgoed: visie van onderop als kans voor samenhang

De werkgroep maatschappelijk vastgoed Trynwälden heeft de afgelopen periode een visie ontwikkeld op de toekomst van maatschappelijke voorzieningen in de dorpen. Deze werkgroep is ingesteld door de gezamenlijke dorpsbelangen. De visie gaat over meer dan onderwijs en kijkt ook naar onder andere sport, bibliotheek, dorpshuizen, kerken, cultuur en andere maatschappelijke functies.

In de visie zijn drie ontwikkelrichtingen uitgewerkt: Dorpspleinen, Dorpskracht en Parklandschap. Tijdens de bijeenkomst is door de voorzitter van de werkgroep Maatschappelijk Vastgoed Trynwälden toegelicht dat in de omgeving vooral voorkeur lijkt te bestaan voor een combinatie van Dorpspleinen en Dorpskracht. Daarbij worden Oentsjerk en Gytsjerk gezien als plekken waar gezamenlijke voorzieningen kunnen worden gebundeld, terwijl in de overige dorpen het behoud en de versterking van eigen dorpskracht belangrijk blijft.

Het onderscheid tussen beide lijnen is belangrijk. Bij Dorpspleinen gaat het vooral om gezamenlijke voorzieningen voor de hele streek, zoals school, bibliotheek, sporthal of andere ontmoetingsfuncties. Bij Dorpskracht gaat het om wat per dorp nodig is om de leefbaarheid en eigen identiteit te behouden. Multifunctioneel gebruik van gebouwen is daarbij noodzakelijk.

De werkgroep heeft de visie bij de gemeente neergelegd met de vraag om regie te pakken. De gemeente bekijkt hoe zij dit vervolg kan organiseren en of er voldoende capaciteit beschikbaar is om dit proces op te pakken. Naar verwachting komt daar eind juni/ begin juli meer duidelijkheid over. Vanuit de gemeente komt hierdoor naast onderwijs ook de afdeling ruimte nadrukkelijker in beeld.

De kracht van de visie die nu voor ligt bij de gemeente is dat zij van onderop is ontstaan. De dorpen in de Trynwâlden staan achter de inhoud die de werkgroep heeft neergelegd. Dat geeft het vervolgproces een andere dynamiek dan wanneer een plan uitsluitend bestuurlijk of ambtelijk wordt opgesteld. De visie biedt daarmee een belangrijke stip op de horizon, maar vraagt nu wel om vertaling naar concrete stappen en besluitvorming.

Projectorganisatie en betrokkenheid van de omgeving

Voor het vervolg is een heldere projectorganisatie nodig. Tijdens de bijeenkomst is benoemd dat verschillende sporen en rollen onderscheiden moeten worden. De stuurgroep, bestaande uit de bestuurders van de gemeente en de schoolbesturen, blijft verantwoordelijk voor de bestuurlijke keuzes en de uiteindelijke besluitvorming.

Daarnaast zijn er twee inhoudelijke projectgroepen nodig. De projectgroep onderwijs richt zich op de onderwijsinhoudelijke uitwerking, waaronder de gezamenlijke onderwijsvisie, identiteit en de formele stappen richting de samenwerkingsschool. De projectgroep maatschappelijk vastgoed of huisvesting richt zich op de gebouwenkant, de ruimtelijke opgave, de verbinding met maatschappelijke partners en de samenhang met de bredere voorzieningensvisie.

De in het leven geroepen klankbordgroep heeft een belangrijke rol in het toetsen van afwegingen en het ophalen van signalen uit de omgeving. Daarbij is wel benadrukt dat de klankbordgroep niet de besluitvormende plek is. De stuurgroep besluit uiteindelijk. Dat betekent ook dat niet altijd iedereen volledig tevreden zal zijn met elk besluit. Juist daarom is het belangrijk om zorgvuldig te blijven communiceren, alles steeds goed uit te leggen en open van gedachten te blijven wisselen.

Vanuit de aanwezigen is nadrukkelijk meegegeven dat het belangrijk is om concreet te maken welke partijen in welke fase aan tafel moeten zitten. Niet iedereen hoeft overal bij betrokken te zijn, maar de juiste partijen moeten wel op het juiste moment worden betrokken. Dat geldt bijvoorbeeld voor sportverenigingen, kinderopvang, bibliotheek, maatschappelijke organisaties en andere partners die een rol kunnen spelen in het toekomstige voorzieningenaanbod.

Sluiting van 't Kruirêd: betekenis voor het bredere proces

Tijdens de bijeenkomst kwam ook de sluiting van basisschool 't Kruirêd in Mûnein aan de orde. Een aanwezige vroeg hoe dit proces gelopen is en of er draagvlak is voor sluiting vanaf augustus 2026.

In de reactie is, door de directeur van de Fierkrachtscholen, toegelicht dat hierover uitgebreid is gesproken met de betrokken MR-en. Daarbij werd duidelijk dat ouders hun kinderen na de zomervakantie al op andere scholen wilden onderbrengen. Daardoor ontstond een natuurlijke beweging waardoor het openhouden van de school niet langer haalbaar werd. De sluiting komt hierbij nadrukkelijk niet voort uit onvrede over de school, maar uit de onzekerheid die ouders op dit moment ervaren en de dalende leerlingenaantallen die daardoor versneld doorwerken.

De sluiting van 't Kruirêd onderstreept de urgentie van het bredere traject. Ontwikkelingen rond leerlingenaantallen kunnen snel doorwerken in de toekomstbestendigheid van een school. Dat maakt het des te belangrijker dat gemeente en schoolbesturen samen regie voeren op een toekomstbestendige inrichting van het basisonderwijs in de Trynwâlden.

Rode draden uit het gesprek

Uit de bijeenkomst komen enkele duidelijke rode draden naar voren.

- 1 De eerste is dat er waardering is voor de stappen die inmiddels zijn gezet. De aanwezigen herkennen dat het proces zorgvuldig wordt opgebouwd en dat de omgeving actief wordt meegenomen. Tegelijkertijd is er behoefte aan voortgang. Zorgvuldigheid mag niet betekenen dat het momentum verloren gaat.
- 2 De tweede rode draad is dat bestuurlijke betrokkenheid belangrijk is en blijft. De opgave is te groot en te verweven met onderwijs, vastgoed, leefbaarheid en gemeentelijke besluitvorming om alleen ambtelijk of projectmatig te benaderen. Bestuurders moeten betrokken blijven, richting geven en zorgen dat keuzes tijdig worden voorbereid.
- 3 De derde rode draad is dat de samenhang met maatschappelijk vastgoed als kans wordt gezien, maar ook als aandachtspunt. De verbreding naar maatschappelijke voorzieningen kan het plan realistischer en financieel sterker maken. Tegelijkertijd mag die verbreding het scholentraject niet vertragen. Focus en fasering zijn daarom belangrijk.
- 4 De vierde rode draad is dat de omgeving niet alleen geïnformeerd wil worden, maar ook wil begrijpen hoe keuzes tot stand komen. Dat vraagt om heldere communicatie, een centrale informatieplek, duidelijke planning en zichtbaar maken wie waarvoor verantwoordelijk is. De aangekondigde projectenpagina waar alle informatie wordt geborgd is inmiddels live te raadplegen via <https://www.t-diel.nl/basisonderwijs-trynwalden> en vervult hierin een belangrijke rol, naast de nieuwsbrieven en bijeenkomsten.

Betekenis voor het vervolg

De bijeenkomst bevestigt dat de komende periode vooral in het teken staat van organiseren en concretiseren. Voor de zomer moet duidelijk worden onder welk bestuur de nieuwe samenwerkingschool in Gytsjerk komt te vallen. Na de zomer starten de ontwikkellijnen rond onderwijsvisie, identiteit en formele besluitvorming.

Tegelijkertijd moet het huisvestingstraject worden ingericht. Daarbij is het van belang dat de gemeente, schoolbesturen en maatschappelijke partners op tijd bepalen wie nodig is, welke informatie moet worden verzameld en welke planning realistisch is. De relatie met het IHP en de bredere visie op maatschappelijk vastgoed moet daarin worden meegenomen.

Ook de projectorganisatie vraagt verdere aanscherping. De rollen van stuurgroep, projectgroepen, klankbordgroep en communicatiewerkgroep moeten duidelijk zijn. Daarbij hoort ook een heldere communicatielijn richting de omgeving, met de projectenpagina als centrale plek voor informatie, voortgang, planning en terugkoppeling.

Tot slot vraagt het proces om een goede balans tussen tempo en zorgvuldigheid. De urgentie is zichtbaar, zeker door de sluiting van 't Kruiwêld en de druk op leerlingenaantallen en gebouwen. Tegelijkertijd raken de keuzes de identiteit van scholen, de leefbaarheid van dorpen en de toekomst van maatschappelijke voorzieningen. Dat vraagt om duidelijke stappen, maar ook om ruimte voor gesprek en afweging.

Tot slot

De bijeenkomst van 19 mei laat zien dat het traject rond toekomstbestendig basisonderwijs in de Trynwâlden steviger in de uitvoeringsfase komt. In Gytsjerk ligt een concrete vervolgrichting voor een samenwerkingschool. Tegelijkertijd wordt de koppeling met huisvesting en maatschappelijk vastgoed steeds belangrijker.

De opgave is daarmee een stap verder. Er is momentum, er is draagvlak voor de richting en er is vanuit de dorpen een visie op maatschappelijk vastgoed ontstaan die het onderwijsproces kan versterken. De opdracht voor de komende periode is om deze energie vast te houden en te vertalen naar een realistische route met duidelijke rollen, besluiten en momenten van betrokkenheid.

Daarmee vormt deze impressie van de bijeenkomst een tussenstand: de verkenning is afgerond, de vervolgrichting is zichtbaar en het proces vraagt nu om verdere uitwerking in onderwijs, huisvesting, maatschappelijk vastgoed en communicatie.

Aandachtspunten voor de volgende stap

Spoor	Volgende stap	Aandachtspunt
Onderwijs	Voor de zomer duidelijkheid over bevoegd gezag; na de zomer start ontwikkellijnen.	Borg beide onderwijsconcepten en identiteiten herkenbaar in het vervolg.
Huisvesting	Parallel organiseren van gebouwspoor, planning, partners en relatie met IHP.	Voorkom dat onderwijsinhoud en huisvesting uit elkaar gaan lopen.
Maatschappelijk vastgoed	Reactie gemeente op verzoek om regie en vertaling van visie naar concreet vervolgproces.	Benut draagvlak van onderop en houd focus op praktische stappen.
Projectorganisatie	Rollen stuurgroep, projectgroepen, klankbordgroep en communicatie verder aanscherpen.	Maak concreet wie wanneer aan tafel moet zitten.
Communicatie	Projectenpagina en terugkoppeling via nieuwsbrieven en bijeenkomsten richting omgeving actueel houden.	Blijf informatie geven: wat gebeurt wanneer, wie besluit waarover en waarom.

